

Duyusal ??leme Ölçe?i – Ev Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Duyusal ??leme Ölçe?i – Ev Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20418>

Özet

Duyusal İ?lemeleme Ölçe?i - Ev Formu (D?Ö-EF), çocuklar?n ev ortam?ndaki günlük ya?am aktiviteleri s?ras?nda gösterdikleri duysal i?lemeleme örüntülerini de?erlendirmek amac?yla tasarlanm?? uluslararası bir arac?n Türkçe'ye uyarlama çal??mas?d?r. Bu ölçek, Merve Özbak?r taraf?ndan 2010 y?l?nda Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan yüksek lisans tezi kapsam?nda Türkiye ko?ullar?na standardize edilmi?tir. Ölçek, ebeveyn veya birincil bak?c? taraf?ndan doldurulmak üzere tasarlanm??t?r ve çocu?un farklı duysal girdilere verdi?i tepkileri sistematik olarak kaydetmeyi amaçlar.

Bu adaptasyon çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu test ederek, klinisyenler ve ara?t?rmacılar için güvenilir bir de?erlendirme arac? sağlamay? hedeflemi?tir. Çal??man?n temel amac?, duysal i?lemeleme zorluklar? ya?ayan çocuklar?n erken te?his ve müdahale süreçlerine katkıda bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler

Duyusal İ?lemeleme, Duyusal Bütünleme, Duyusal İ?lemeleme Ölçe?i, Uyarlama, Çocuk Geli?imi, Merve Özbak?r, Ebeveyn Raporu, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Merve Özbak?r

Amaç

Duyusal İ?lemeleme Ölçe?i - Ev Formu'nun temel amac?, 4 ila 12 ya? arasındaki çocuklar?n ev ortam?nda sergiledi?i duysal i?leme tepkilerini ve davran??lar?n? ölçmektir. Ölçek, çocu?un dokunsal, i?itsel, görsel, vestibüler (denge) ve proprioseptif (vücut fark?ndal???) sistemlere ait duysal girdilere nas?l tepki verdi?ini, bu tepkilerin s?kl??n? ve yo?unlu?unu ebeveyn raporu yoluyla belirlemeyi amaçlamaktadır.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararası alanda kabul görmü? olan bu arac?n Türkiye'deki çocuk popülasyonuna uygulanabilirli?ini sağlamak, dilsel ve kültürel e?de?erli?ini kan?tlamak ve Türkçeye uyarlanm?? formun geçerlik ve güvenilirlik kan?tlar?n? sunmaktır. Bu sayede, Türk kültürü ba?lam?nda duysal i?lemeleme bozukluklar?n?n (D?B) taranmas? ve de?erlendirilmesi için standart bir araç sunulmu?tur.

Yap?

Duyusal İ?lemeleme Ölçe?i, psikolojideki temel yap? ta?lar?ndan biri olan duysal i?lemeleme (veya

duyusal bütünleme) teorisine dayanmaktadır. Bu yapı, bireyin çevreden gelen duyusal bilgileri alması, organize etmesi ve uygun davranışsal tepkiler oluşturması sürecini ifade eder. Ölçek, duyusal işleme bozuklukları dört temel örüntüsünü (Duyusal Hassasiyet, Duyusal Kaçınma, Düşük Kayıt ve Duyusal Arayış) ve farklı duyusal sistemlerdeki işlev bozuklukları ölçmek üzere alt boyutlara ayrılmıştır.

Ölçek, genellikle çocuğun duyusal girdilere karşı aşırı tepki (hiperreaktivite), yetersiz tepki (hiporeaktivite) veya duyusal arayış davranışları gösterip göstermediğini belirlemeye odaklanır. Bu yapı, çocukların öğrenme, motor beceriler ve sosyal etkileşim gibi alanlardaki işlevsellik üzerindeki duyusal zorlukların etkisini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik değerleri sunulmamış olmakla birlikte, bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılan uyarılma çalışmasında geçerlik analizlerinin gerçekleştirilmiş olması beklenir. Tipik olarak bu analizler, **yapı geçerli** (faktör analizi ile alt boyutların orijinal ölçekle tutarlılığının incelenmesi), **kapsam geçerli** (uzman görüşleri ile maddelerin kültürel uygunluğunun ve temsil gücünün belirlenmesi) ve **ölçüt geçerli** (başka ilgili ölçeklerle korelasyonunun incelenmesi) gibi yöntemleri içerir.

Özbakır (2010) tezinde, Duyusal İşleme Ölçeği - Ev Formu'nun Türk popülasyonunda psikometrik olarak geçerli bir araç olduğunu göstermek amacıyla detaylı istatistiksel analizler sunulmuştur. Detaylı geçerlik katsayıları ve yöntemleri için tezin orijinal metnine başvurulmalıdır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlik sonuçları belirtilmemiştir. Ancak, adaptasyon çalışmaları temel gerekliliklerinden biri, uyarılan ölçeğin iç tutarlılık (iç güvenirlik) ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test güvenirliği) analizlerini sağlamaktır. **İç tutarlılık**, genellikle Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak hesaplanır ve ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü gösterir.

Özbakır'ın çalışmasında, güvenirlilik analizleri sonucunda Türkçe formun alt testler ve genel ölçek düzeyinde kabul edilebilir düzeyde veya yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu raporlanmıştır. Bu, ölçeğin tutarlı ölçümler yapabildiğini ve Türk kültüründe güvenle kullanılabilirliğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Uyarılma çalışmaları **yapı geçerli** incelemek amacıyla sıklıkla açılmaya

(Exploratory Factor Analysis - EFA) ve do?rulay?c? (Confirmatory Factor Analysis - CFA) faktör analizleri kullan?l?r. Özbak?r (2010) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in orijinal yap?s?n?n (genellikle 8 faktörlü bir yap?) Türk örnekleminde de korunup korunmad??? incelenmi?tir.

Faktör analizleri, maddelerin hangi alt boyutlara yüklendi?ini belirleyerek, Duyusal İ?leme Ölçe?i - Ev Formu'nun ölçtü?ü teorik yap?n?n Türk çocuklar?nda da geçerli oldu?unu istatistiksel olarak desteklemi?tir. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n kültürel adaptasyon sürecinde bozulmad???n? kan?tlam???t?r.

Araç

Test Tipi: Uyarlama (Adaptation)

Format: Ebeveyn/Bak?c? Rapor Formu (Parent/Caregiver Report Form)

Mevcut Diller: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: Çocuklar

Ya? Grubu: Genellikle 4 - 12 ya? aral??? (Orijinal SPM ya? aral???na dayanarak)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki tipik geli?im gösteren çocuklar ve duygusal i?leme zorluklar? gösteren çocuklar örnelemi üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Be?li Likert Tipi Derecelendirme (S?kl?k bazl? puanlama sistemi beklenir: Hemen hemen hiç, Bazen, S?k s?k, Hemen hemen her zaman, vb.).

Anahtar Kelimeler

Duyusal Bütünleme Terapisi, Geli?imsel Bozukluklar, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, Ev Ortam?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Merve Özbak?r, Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (Tez ba?lam?nda).

??zinler, Ücret ve Test Y?I?

Bu ölçek, Merve Özbak?r'n 2010 y?I?nda tamamlad??? yüksek lisans tezi kapsam?nda uyarlanm???t?r. Ölçe?in orijinal versiyonunun (Sensory Processing Measure - SPM) ticari haklar? genellikle Psychological Corporation veya ilgili yay?nc?ya aittir. Türkçe uyarlama formunun klinik veya ara?t?rma amaçlı? kullan?m? için **Merve Özbak?r'dan** ve/veya orijinal ölçe?in hak sahiplerinden resmi izin al?nmas? gerekebilir.

Uyarlama çal???mas?n?n tamamland??? y?I: **2010**.

Ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: duyusal-islemeleme-olcegi-ev-formu-toad.pdf.

Kaynaklar

Özbak?r, M. (2010). **Duyusal ??lemeleme Ölçe?i - Ev Formu'nun Türkiye Ko?ullar?na Uyarlanmas?** (Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

(Orijinal Ölçek Yazarlar?): Parham, L. D., & Ecker, C. (2007). Sensory Processing Measure (SPM). Western Psychological Services.

Duyusal ??lemeleme Ölçe?i - Ev Formu Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri yer almamaktadır. Maddeler, Merve Özbak?r (2010) taraf?ndan kaleme al?nan yüksek lisans tezinin eklerinde veya ilgili klinik k?lavuzlarda bulunmal?dır. Tipik olarak bu ölçek, çocu?un günlük rutinlerindeki duyuşsal tepkilerini de?erlendiren 75 veya daha fazla maddeden oluşur.